

29.4.2020

Liikenne- ja viestintävaliokunta
liv@eduskunta.fi

Liikenne- ja viestintäministeriön kirjallinen asiantuntijalausunto valtioneuvoston selvityksestä E 44/2020 vp: Komission suositus unionin yhteisestä työkalupakista liittyen mobiilisovellusten ja anonymisoidun liikkuvuusdatan käyttöön covid-19-kriisin torjumiseksi ja siitä ulospääsemiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Covid-19-kriisin alusta lähtien on eri puolilla maailmaa kehitetty erilaisia mobiilisovelluksia, osa näistä viranomaisten toimesta. Myös EU:n tasolla tutkitaan sovellusten mahdollisuuksia tukea toimenpiteitä koronaviruksen torjumiseksi erityisesti osana voimassaolevien rajoitustoimien purkamista. Tärkeintä on kehitellä ja selvittää ratkaisuja, joista on aidosti hyötyä koronaviruksen leviämisen estämisessä ja tartuntaketjujen tunnistamisessa sekä katkaisemisessa. Suomen Covid-19 -mobiilisovelluksen kehittämistä koskeva selvitystyö perustuu erityisesti EU komission suositukseen 8.4.2020 mobiiliratkaisuista, kansalliseen testausstrategiaan ja terveydenhuollon tarpeisiin.

EU-tason ohjeistuksilla pyritään myös ohjaamaan jäsenvaltioita yhteentoimivien ratkaisujen kehittämiseksi. Eri jäsenvaltioissa kehiteltävien sovellusratkaisujen yhteentoimivuus korostuu erityisesti siinä vaiheessa, kun EU:n yhteisiä sisärajoja kyetään jälleen avaamaan. Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa Suomen kannassa esitettyä jäsenvaltioiden ratkaisujen yhteentoimivuuden edistämistä, mutta haluaa nostaa esille, että EU:n yhteentoimivuutta koskevilla ohjeistuksilla ei kuitenkaan tule tarpeettomasti rajoittaa tai hidastaa kansallisten sovellusten kehittämistä ja käyttöönottoa.

Liikenne- ja viestintäministeriö korostaa Suomen kannan mukaisesti, että ratkaisujen tulee olla vapaaehtoisuuteen perustuvia ja niiden tulee kunnioittaa perusoikeuksia kuten yksityisyyden ja henkilötietojen suojaa. Lisäksi ratkaisujen korkea tietoturvan taso tulee varmistaa ja mobiilisovelluksen käyttö tulee lopettaa epidemian päättyessä. Myös komission suosituksessa on korostettu samoja reunaehtoja mobiilisovellukselle.

Mobiilisovelluksen käytön perustuessa vapaaehtoisuuteen huomiota tulee kiinnittää erityisesti käyttöönotettavan sovelluksen hyväksyttävyyteen. Eri ratkaisuvaihtoehtojen keskiössä on sovelluksen käyttäjien määrä. Ilman laaja-alaista sovelluksen käyttäjien määrää ei voida olettaa, että mobiilisovellus saavuttaisi sen käytölle asetetut vaatimukset. Tämän seurauksena liikenne- ja viestintäministeriö korostaa, että mahdollisen kansallisen ratkaisun kehitystyössä tulee ottaa huomioon sovelluksen hyväksyttävyys yleisesti.

Suomessa sosiaali- ja terveysministeriö on päävastuussa mobiilisovelluksen toimeenpanoa koskevasta selvitystyöstä. Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa mobiilisovelluksen käyttöönottoa koskevaa selvitystyötä ja tukee yhdessä muiden viranomaistahojen

kanssa sosiaali- ja terveysministeriötä selvitystyön edistämisessä. Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että Suomessa on mahdollista toteuttaa nopeallakin aikataululla teknisesti toimiva, perusoikeuksia kunnioittava ja turvallinen ratkaisu.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa tuoda esille, että mahdollisen mobiilisovelluksen tietoturvan varmistamisessa voidaan hyödyntää Liikenne- ja viestintäviraston Kyberturvallisuuskeskuksen asiantuntemusta. Kyberturvallisuuskeskuksella on voimassa olevan lainsäädännön perusteella mahdollisuus toteuttaa suunniteltavan ja myöhemmin käytöön otettavan mobiilisovelluksen tietoturvaa koskeva arviointi.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää lisäksi tärkeänä, että sovelluksen kehittämistyössä voidaan tarvittaessa hyödyntää myös yksityisen sektorin asiantuntemusta. Yksityisellä sektorilla on merkittävää ohjelmisto- ja sovellusosaamista, joita voidaan hyödyntää myös koronaviruksen leviämisen estämiseen ja kontaktien kartoittamiseen liittyvässä työssä. Tämä ei pois sulje sitä, etteikö viranomaiset voisi toimia kehiteltävän mobiilisovelluksen omistajana ja vastuutahona.

Olli Lehtilä
Neuvotteleva virkamies